De held

Volkenkundig Museum "Gerardus van der Leeuw" – De wereld van Papyrus : Egypte in stripverhaal (Groningen, [1995]), 8-10.

Het oude Egypte

H. te Velde

Het is niet vreemd dat de Belgische tekenaar Lucien De Gieter zijn stripverhalen laat spelen in het oude Egypte. Het land van de farao's met zijn mummies en mysteriën oefent immers een bijzondere aantrekkingskracht op ons uit. De belangstelling voor de wereld van het oude Egypte is niet van recente datum, maar eeuwenoud. Reeds de oude Grieken en Romeinen bewonderden de oud-Egyptische beschaving. Zij maakten toeristische reizen naar het land aan de Nijl met zijn pyramiden en tempels, sfinxen en obelisken, en wisten in hun boeken veel te vertellen over zeden en gewoonten, leven en religie der Egyptenaren.
En wie kent niet de nog oudere bijbelse verhalen van de Hebreeuwse slaaf Jozef die farao zijn dromen uitlegde en onderkoning van Egypte werd én van Mozes, die te vondeling was gelegd in een biezen mandje in de Nijl, maar gevonden werd door een dochter van farao? Ook kan men in het Nieuwe Testament lezen dat Mozes, die soms de stichter van de Israelitische godsdienst wordt genoemd, "onderwezen werd in alle wijsheid der Egyptenaren", *Handelingen 7:22*. Het Nieuwe Testament vertelt zelfs dat Maria en Jozef met het kind Jezus naar Egypte waren gevlucht opdat het woord van de profeten vervuld zou worden: "Uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen", *Matheus 2:15*.
Tegenstanders van de christelijke godsdienst in de 3e eeuw beweerden, dat Jezus het vermogen van wonderen te doen en zieken te genezen van de Egyptenaren had geleerd.

De eeuwen door was er in Europa belangstelling voor Egypte met zijn verre verleden. In de Middeleeuwen bezochten Europese reizigers, die een pelgrimstocht naar de heilige stad Jeruzalem maakten vaak ook de pyramiden in Egypte.
Na de Middeleeuwen, in de tijd van de Renaissance toen men

zich in Europa meer en meer ging bezinnen op de bronnen van de beschaving, groeide de belangstelling voor de wereld van het Oude Egypte. Ook in Nederland hebben reizigers, verzamelaars van antiquiteiten en geleerden de kennis van Egypte vergroot (zie J. Smits, *De Verenigde Nederlanders op zoek naar het Oude Egypte 1580-1780*, dissertatie Groningen 1988).

Naast de eeuwenoude Egyptomonie en Egyptofilie is in de 19e en 20e eeuw het wetenschappelijk onderzoek van het Oude Egypte, de Egyptologie, tot ontwikkeling gekomen.
Het beginpunt van de Egyptologie was tegelijk een hoogtepunt; in 1822 ontcijferde de geniale Fransman Jean-François Champollion het hiërogliefenschrift op basis van een nauwkeurige studie van de steen van Rosette, waarop eenzelfde tekst -een zogenaamd decreet van een synode van Egyptische priesters uit 194 v. Chr.- was gegrift in het Grieks met Griekse letters en in het Egyptisch in demotisch- en hiërogliefenschrift.
Champollion toonde aan dat het hiërogliefenschrift niet slechts een beeldschrift is om op symbolische wijze wijsheden en waarheden uit te drukken, maar een schrift om taal te schrijven.
Na Champollion is de kennis van de verschillende stadia van de Egyptische taal in haar meer dan drie duizend jaar geschiedenis en de verschillende schriftsoorten -hiërogliefisch, hiëratisch en demotisch- oneindig vergroot en verfijnd, zodat thans de teksten niet meer alleen ontcijferd, maar ook betrouwbaar vertaald kunnen worden. Duizenden jaren van wat eens Egyptische prehistorie was, is binnen de lichtkring van de geschiedenis getrokken.

In veel landen, over de gehele wereld zijn verzamelingen van Egyptische oudheden gevormd en in musea bewaard. Internationaal vermaarde Egyptische verzamelingen in Nederland bevinden zich in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden en in het Allard Pierson museum te Amsterdam. Zij worden door Egyptologen en andere geleerden bestudeerd en door geïnteresseerden

bezichtigd.
Opgravingen in Egypte hebben sinds de 19e eeuw veel belangrijke gegevens aan het licht gebracht die onze kennis steeds meer vergroten, zodat ons beeld van het Oude Egypte steeds rijker geschakeerd wordt. De bekendste archeologische vondst was wel de ontdekking van het graf van Toetanchamon door Carter en Carnavon in 1922.

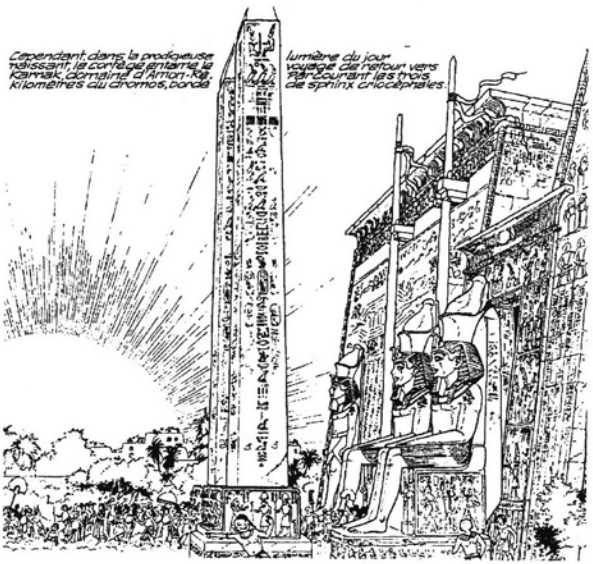

Uit: het kind van de tempel

Het is de Egyptologen gelukt een belangrijk stuk beschavingsgeschiedenis die in het stof begraven en goeddeels vergeten was te doen herleven. Men heeft dit wel een prestatie genoemd die voor de geesteswetenschappen op gelijke lijn gesteld mag worden met wat de techniek bereikt heeft voor de exacte wetenschappen.

Het is interessant te zien hoe Lucien de Gieter de avonturen van zijn held Papyrus situeert in het Oude Egypte, aansluitend bij de eeuwenoude Egyptomonie en moderne Egyptologie, maar met behoud van veel artistieke vrijheid die ook een striptekenaar gegund moet worden.